

- Lebedynska I. V. (2015). Typizatsiia yak shliakh stanovlennia kulturnykh praktyk samo proektuvannia [Typing as a way of becoming cultural practices is designing itself]. *Aktualni problemy psykhologii [Actual problems of psychology]*, 11, 9, 50-61 [in Ukrainian].
- Mol A. (2008). *Sotciodynamika kultury [Sociodynamics of culture]* (3rd ed.). Moskva: Izdatelstvo LKI [in Russian].

УДК 316.772.5:008

ЛУГОВСЬКИЙ Олександр Васильович
аспірант кафедри філософії Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка

ЦИФРОВА КУЛЬТУРА І ЇЇ НЕВІД'ЄМНЕ МІСЦЕ В СУЧАСНОМУ ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Під цифровою культурою розуміють систему правил поведінки людини, яких вона дотримується під час використання інформаційно-комунікаційних технологій. В сучасному інформаційному суспільстві раціональне споживання інформації є не менш важливим ніж споживання їжі людиною. Так Клей Джонсон у своїй книзі «Інформаційна дієта» пише — «Ми замислюємось над тим, яку їжу ми їмо, але не звертаємо уваги на те, яку ми споживаємо інформацію» (Воронкова, 2014). Звісно цілком відмежуватись від неякісної інформації здається неможливо, бо кожна людину, що перебуває в інформаційному просторі, час від часу переслідують спливаючі реклами, чорний PR, спами. Для вільної орієнтації в інформаційному просторі людина повинна володіти інформаційною культурою як однією з складових культури взагалі. Усім, що має людина зараз, вона зобов'язана вмінню сприймати й обробляти інформацію. Наскільки вміє і володіє людина навичками отримання, обробки та використання інформації, можна сказати про рівень її інформаційної культури. На формування стилю життя і зразків поведінки сучасної людини передусім впливає порядок комунікативних взаємодій і змін їх соціально-психологічних форм в умовах розвитку інформаційно-технічного світу. Інформаційна культура пов'язана з соціальною природою людини, тут на допомогу приходять критичне мислення, що допомагає автоматично відсіювати хибну інформацію і є незамінним елементом цифрової культури. (Воронкова, 2014).

В ході стрімкого розвитку цифрова культура набуває складного і багатозначного характеру. Сучасні дослідники активно поглиблюють і розширюють простір цифрової культури, аналізуючи нові практики, які виникли саме завдяки цифровим технологіям (комп'ютерна графіка, комп'ютерні

ігри, Інтернет, системи віртуальної реальності, цифрові формати традиційних засобів комунікації, цифрова валюта). Так, Семенюк зазначає, що підготовка людини включає широкий спектр не тільки інформаційних знань, умінь і навичок, а й інформаційних компетенцій, пов'язаних із пошуком, вилученням та критичним аналізом інформації, здатністю самостійно добувати і виробляти нові знання (Семенюк, 2013, с. 294). Інші аспекти цифрової культури акцентує К. Літвінова, розуміючи її як систему правил поведінки людини, яких вона дотримується під час використання інформаційно-комунікаційних технологій. До компонентів цифрової культури авторка відносить:

- раціональне споживання інформації – критичне мислення, що стосується кількості та якості сприйнятої інформації і вміщує пошук (вибір достовірних та надійних інформаційних джерел), інтерпретацію (надання переваги фактам, ніж думкам), дослідження (глибокий аналіз інформації для формування висновків) й оцінку (погляд на інформаційне повідомлення з різних аспектів);

- цифрову грамотність, тобто вміння користуватись сучасними ІТ та програмним забезпеченням, особливо у професійній діяльності;

- ІТ — волонтерство – використання ІКТ не лише для власних потреб, але й для вдосконалення оточуючого світу;

- «зелене» використання інформаційних технологій («Greening IT»), участь у вирішенні екологічних проблем, спричинених інформаційним прогресом (Семенюк, 2013).

Сьогоднішній світ перейшов на новий етап життя, де головну роль виконує інформація. Сучасний розвиток інформаційного суспільства потребує обробку і передачу величезних об'ємів інформації. Це стало причиною глобального переходу від індустріального суспільства до інформаційного. Інформаційний простір став небезпечною зброєю, тому цифрова культура покликана захистити людину від недостовірної інформації, яка кожного дня ніби ураган змітає усе на своєму шляху. Зараз особливо гостро відчуваються, інформаційні війни і саме тут людині на допомогу повинна прийти система вироблених правил поведінки, яка має розрізняти недостовірну інформацію шляхом аналізу і порівняння її з іншими джерелами, і лише потім формувати думку. Маніпулювання інформацією в сучасній культурі стає зброєю, яка здатна забрати більше життів ніж стихійне лихо. Як приклад можна навести терористичні акти, які здійснюються у різних країнах, але за допомогою інфопростору отримують великий резонанс, що лише допомагає терористам досягти своєї мети. Тероризм спричиняє величезні політичні, економічні, моральні втрати, призводить до великої кількості жертв ні в чому не винних людей, загрожує безпеці в усьому світі. Тим часом мас-медіа, поширюючи у певний спосіб інформацію про тероризм, чинять потужний психологічний тиск на людей, насаджують страх у їхні душі. І попри позицію багатьох країн не

вести переговори із терористами, під впливом великих мас населення їм доводиться йти на поступки.

Економічні системи дедалі вправніше добирають під себе соціальні медіа, перетворюючи їх на комерційні осередки, не кажучи вже про часті випадки заволодіння персональними даними користувачів. Достатньо щось кількома кліками вподобати, як потрапляєш на гачок рекламних корпорацій, які регулярно подаватимуть тобі чергову порцію товарів. Саме тут цифрова культура отримує своє пряме використання, людина через помилки, які вона допускала у мережі виробляє власні правила поведінки, що в майбутньому мають її уберегти від їх повторення. Політична реклама, хоча частішою є навіть антиреклама опонентів, формує думку мешканців мережі. Комуś може здаватися, що соцмережа позбавлена впливу заангажованої думки. Та комерційний важіль легко прибирає такі перепони. Мобілізувати чи генерувати думку виборця покликані новини. Лише на самому початку існування соціальні медіа видавалися оплотом конфіденційності й незалежності, однак поволі мережу заповнили боти й тролі здатні фейками подати недостовірну інформацію за належну. Особливо гостро це відчувається на передодні виборів, коли одна новина на різних каналах і сайтах подається у різному ключі. Звісно у цьому випадку неможливо виробити чіткий план дій, бо кожна особа має власну думку і власні погляди на ту або іншу інформацію, яку вона часто вислоблює у дописах стаючи носієм часто недостовірної інформації нав'язуючи уже свою думку. Інформаційна техніка таїть у собі не тільки гуманістичні можливості, але й може здійснювати негативний вплив на особистість і суспільство в цілому. Інформаційні технології є потужним знаряддям осягнення світу, вони замінюють традиційний вербальний спосіб усвідомлення світу, створюють у людини ілюзію занурення у штучний світ, світ чистої уяви, який сприймається як реально існуючий світ. Цей вимір стає для людини місцем де вона здійснює усе те, що не може в реальності.

Культура створення, обміну та споживання інформації стрімко розвивається. Людину потрібно підготуватись до швидкого сприйняття й обробки великих обсягів інформації, активно володіти сучасними засобами і методами її засвоєння. Нові умови роботи породжують залежність інформаційності однієї людини від інформації, набутої іншими людьми. Тому вже недостатньо вміти самостійно накопичувати інформацію, а необхідно опанувати таку технологію роботи з нею, коли готуються і приймаються рішення на основі колективного знання. Це говорить про те, що людина повинна мати певний рівень культури щодо поводження з інформацією.

Отже, сучасне суспільство висуває низку вимог до особистості стосовно рівня її інформаційної культури, використання нових інформаційних технологій у своїй життєдіяльності, спроможність ефективно використовувати сучасну комп'ютерну техніку та інформаційні технології. У наш час це можна віднести до рівня із навичками людини ходити і розмов-

ляти, так як увияти сучасне життя без інновацій неможливо. Саме тому цифрова культура, яка органічно поєднує в собі культуру мислення й мовлення, культуру комунікацій, культуру організації праці, культуру роботи з інформацією у всіх її виявах є невід'ємним атрибутом сучасного світу.

Список використаних джерел

- Воронкова В. Г. Формування інформаційної культури особистості як умова успішної адаптації людини до життя в інформаційному суспільстві. *Гілея* : науковий вісник: зб. наук. праць. Київ : Гілея, 2014. Вип. № 86 (7): Історичні науки. Філософські науки. Політичні науки С. 198–203.
- Галкин Д. В. Digital Culture: методологические вопросы исследования культурной динамики от цифровых автоматов до техно-био-тварей. *Международный журнал исследователей культуры*. 2012. № 3 (8). С. 11–16. URL: [http://culturalresearch.ru/files/open_issues/03_2012/IJCR_03\(8\)_2012_Galkin.pdf](http://culturalresearch.ru/files/open_issues/03_2012/IJCR_03(8)_2012_Galkin.pdf)
- Кириченко М. О. Інформаціоналізм як складова формування ідеології інформаційного суспільства. *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії*: зб. наук. праць. Запоріжжя : РВВ ЗДІА, 2017. Вип. 69. С. 105–111.
- Про компоненти цифрової культури. Digitle Blog. URL: <https://digitle.wordpress.com/2016/10/04/12499875/>.
- Семенюк Н. Необхідність інформаційного супроводу освіти впродовж життя. *Гілея* : науковий вісник: зб. наук. праць. Київ : Гілея, 2013. Вип. 78 (11). С. 294–297.
- Соколова Н. Цифровая культура или культура в цифровую эпоху? URL: [http://culturalresearch.ru/files/open_issues/03_2012/IJCR_03\(8\)_2012_SokolovaN.pdf](http://culturalresearch.ru/files/open_issues/03_2012/IJCR_03(8)_2012_SokolovaN.pdf)
- Черных С. И., Паршиков В. И. Цифровая культура как гуманитарный феномен. *Профессиональное образование в современном мире*. 2016. Т. 6, № 4. С. 601–607.

References

- Chernykh S. I., & Parshikov V. I. (2016). Tsifrovaia kultura kak gumanitarnyi fenomen [Digital culture as a humanitarian phenomenon]. *Professionalnoe obrazovanie v sovremennom mire [Professional education in the modern world]*, 6, 4, 601-607 [in Russian].
- Galkin D. V. (2012). Digital Culture: metodologicheskie voprosy issledovaniia kulturnoi dinamiki ot tsifrovyykh avtomatov do tekno-bio-tvarei [Digital Culture: methodological issues of studying cultural dynamics from digital machines to techno-bio-creatures]. *Mezhdunarodnyi zhurnal issledovatelei kultury [International Journal of Cultural Researchers]*, 3(8), 11-16. Retrieved from [http://culturalresearch.ru/files/open_issues/03_2012/IJCR_03\(8\)_2012_Galkin.pdf](http://culturalresearch.ru/files/open_issues/03_2012/IJCR_03(8)_2012_Galkin.pdf) [in Russian].
- Kyrychenko M. O. (2017). Informatsionalizm yak skladova formuvannia ideolohii informatsiinoho suspilstva [Informationism as a component of the formation

- of the ideology of the information society]. In *Humanitarnyi visnyk Zaporizkoi derzhavnoi inzhenernoi akademii [Humanities Bulletin of Zaporizhzhya State Engineering Academy]* (Vol. 69, pp. 105-111). Zaporizhzhia: RVV ZDIA [in Ukrainian].
- Pro komponenty tsyvrovoi kultury [About the components of digital culture]*. (2016). Digitle Blog. Retrieved from <https://digitle.wordpress.com/2016/10/04/12499875/> [in Ukrainian].
- Semeniuk N. (2013). Neobkhdnist informatsiinoho suprovodu osvity vprodovzh zhyttia [The need for information support for lifelong learning]. *Hileia [Gilea]* (Vol. 78 (11), pp. 294-297). Kyiv: Hileia [in Ukrainian].
- Sokolova N. (2012). *Tsifrovaia kultura ili kultura v tsifrovuiu epokhu? [Digital culture or culture in the digital age?]*. Retrieved from [http://culturalresearch.ru/files/open_issues/03_2012/IJCR_03\(8\)_2012_SokolovaN.pdf](http://culturalresearch.ru/files/open_issues/03_2012/IJCR_03(8)_2012_SokolovaN.pdf) [in Russian].
- Voronkova V. H. (2014). Formuvannia informatsiinoi kultury osobystosti yak umova uspishnoi adaptatsii liudyny do zhyttia v informatsiinomu suspilstvi [Formation of information culture of personality as a condition for successful adaptation of a person to life in the information society]. *Hileia [Gilea]* (Vol. 86 (7), pp. 198-203). Kyiv: Hileia [in Ukrainian].

УДК141.7:7.038.6.04

АБИСОВА Марія Анталолівна

кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії Національного авіаційного університету

ШОРИНА Тетяна Геннадіївна

кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії Національного авіаційного університету

ПАРАЕСТЕТИЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУЧАСНИХ «АРТ-ПРАКТИК»

(на прикладі спесімен-арта)

Прикметна риса феноменів сучасної культури, на наш погляд, найяскравіше простежується в художній продукції та ажіотажних проектах мистецтва, що пройшли шлях трансформації від модернізму до постмодернізму. Якою би різноманітною не була їхня форма, вони є продуктами своєї історичної реальності й мають відповідні соціологічні, ідеологічні та естетичні параметри.

Досліджуючи джерела нової чуттєвості в мистецтві початку ХХ-го століття, Х. Ортега-і-Гасет відмічав тенденцію його дегуманізації. Виявлялося воно не тільки у відмові від зображення олюдненого, але й у застосуванні